

UDC (УДК) 342.347.73:336.14
JEL Classification: K 10; K 23

Проць Іванна Миколаївна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: terezu-lev@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-6483-0121

ПРИНЦИПИ БЮДЖЕТНОГО ПРАВА: ПРАВОВА ПРИРОДА, ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА

Анотація. Здійснено теоретико-правове дослідження поняття і системи принципів бюджетного права, наукових підходів до розуміння та реалізації принципів бюджетної системи України. Доведено відмінність між принципами бюджетного права й принципами бюджетної діяльності. Дано визначення поняття «принципи бюджетного права». Вказано, що як механізм регулювання бюджетної діяльності принципи виявляються в правотворчих і правозастосовних документах, нормативно-правових актах.

Ключові поняття: принцип, принципи права, бюджет, бюджетне право, фінансове право.

Prots Ivanna,

PhD (Law),
Associate Professor of the Department
of Administrative Law Disciplines,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: terezu-lev@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-6483-0121

PRINCIPLES OF BUDGET LAW: LEGAL NATURE, CONCEPT AND SYSTEM

Abstract. The article conducts a theoretical and legal study of the concept and system of principles of budget law, scientific approaches to understanding and implementing the principles of the budget system of Ukraine. The analysis of approaches to the definition of principles of law, financial law is carried out, definitions of principles of budgetary law which are contained in scientific national and foreign legal literature are considered, features of influence on the formation of principles of budgetary law and normative-legal fixing are specified. The difference between the principles of budget law and the principles of budget activity is indicated. The place of budget law as a sub-branch of financial law is defined. Budget law is an element of the financial law system. The system of principles in force in budget law is similar to the system of principles of financial law with the difference that a group of special principles is added to them. These principles can be called their own, as they apply only to budgetary relations, have a unique legal scope, and are externally normatively expressed in the budget legislation in the form of principles of the budget system of Ukraine. The system of principles of budget law includes: general principles of law inherent in the entire legal system; intersectoral principles inherent in financial law, all elements of this branch of law; principles inherent only in financial law and apply to all elements of this branch of law; principles inherent only in budget law, own principles that apply to all elements of this subsector and are normatively expressed in budget legislation as the principles of the budget system of Ukraine. The definition of “principles of budgetary law” is given, it is proved that as a mechanism of regulation of budgetary activity the principles are manifested in law-making and law-enforcement documents, normative-legal acts.

Key concepts: principle, principles of law, budget, budget law, financial law.

Вступ

Розвиток законодавства і наукових теорій, спрямованих на визнання предметних галузей самостійними галузями права, є основою для придбання правовою доктриною такої особливості, як відсутності єдиної домінантної концепції галузевого поділу права. Ця особливість цікава виокремленням і науковим визнанням фінансового права самостійною галуззю права, а бюджетного права – підгалуззю в контексті розроблення принципів. Конституція встановила, що бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Для виконання державних функцій, визначених Конституцією, потрібні матеріальні засоби, які в умовах відносин фінансової економіки мають грошовий характер. Ресурси для покриття видатків, пов'язаних із виконанням своїх функцій, кожна держава отримує шляхом формування, розподілу і використання фонду коштів – свого бюджету.

Зважаючи на те, що бюджет є центральною ланкою фінансової системи, відіграє важливу роль у діяльності держави й зумовлює виникнення важливих для неї відносин, які регулюються чималою кількістю фінансово-правових норм, ці норми створюють основний розділ фінансового права – бюджетне право. Норми бюджетного права ретельно регулюють відносини в галузі бюджету, оскільки коштів бюджету не вистачає на першочергові потреби, тому все, що стосується витрачання бюджетних коштів, підлягає суворій регламентації. Бюджетні правовідносини, як і фінансові, є відносинами публічного права й опосередковують правові зв'язки у сфері бюджетного процесу.

Однак потрібно розглянути загальні питання цієї теми, зокрема про можливість виокремлення принципів підгалузі, правового інституту. Вчені визнання самостійності галузі права ставиться в залежність від відповідності її певним критеріям, з-поміж яких є наявність у галузі предмета і методу правового регулювання. Наявна дискусія не повинна поставити під сумнів положення, які виокремилися із загальноновизнаних галузей права, зокрема фінансового. Вона вказує на необхідність пошуку й апробації нових критеріїв для застосування в майбутньому.

Значний вклад у розроблення проблеми зробили вчені-правознавці, а саме: Ю. І. Аністратенко, Д. А. Бекерська, В. Т. Білоус, О. Д. Василик, Л. К. Воронова, Н. В. Воротіна, Е. С. Дмитренко, О. О. Дмитрик, С. І. Гловайський, Л. М. Касьяненко, Л. П. Косенко, М. П. Кучерявенко, Т. А. Латковська, Т. О. Ма-

целик, С. О. Ніщिमна, Ю. В. Оніщик, Д. В. Полотенко, Н. Ю. Пришва, І. В. Розпутенко, Л. А. Савченко, А. М. Чвалюк, Н. Я. Якимчук, І. Є. Януль та ін. Незважаючи на проведені дослідження та зміни нормативно-правового регулювання бюджетного процесу, є невирішеними низка проблем.

Метою статті є дослідження правової природи, поняття і системи принципів бюджетного права.

1. Теоретичні підходи до поняття «принципи бюджетного права»

Важливою умовою функціонування бюджетної системи України й організації бюджетного процесу є бюджетне законодавство, яке ґрунтується на принципах бюджетного права. В науковій літературі висловлюється підхід, згідно з яким можна відзначити значення принципу, кількох принципів для певного інституту, так само як говорити про принципи, що виявляються у межах цього інституту (декількох наближених інститутів).

Ю. О. Фоменко, розглядаючи принципи організації бюджетного процесу, зазначає, що важливою умовою реалізації ефективного бюджетного процесу є необхідність в юридичному закріпленні принципів у Бюджетному кодексі України, що надасть їм загальнообов'язкового характеру та сприятиме їх однозначному тлумаченню [1, с. 6]. Автор виокремлює такі принципи: результативність та ефективність використання бюджетних коштів; загальне (сукупне) покриття витрат бюджетів; збалансованість бюджету (бюджетна рівновага); повнота відображення доходів, витрат і джерел фінансування дефіциту бюджетів; достовірність бюджету, принцип прозорості (відкритості) бюджету; адресність та цільовий характер бюджетних коштів; підвідомчість видатків бюджетів; прозорість; принцип єдності каси.

Є. М. Фетіщенко виокремлює такі принципи фінансування державних установ: базові (законності, пріоритетності державних і місцевих публічних видатків, єдності каси, планування фінансової діяльності казенних, бюджетних і автономних установ); спеціальні (програмно-цільовий метод бюджетного планування, нормативний метод планування) [2, с. 129].

Водночас Є. М. Фетіщенко поза межами запропонованої класифікації зазначає, що фінансування витрат державних установ, як і фінансування загалом, здійснюється на основі єдиних принципів: безповоротність і безоплатність відпуску грошових коштів; цільового використання фінансових коштів; отримання

максимального ефекту за мінімальних витрат; за дотримання фінансової дисципліни; фінансування відповідно до виконання робіт, послуг з урахуванням використання раніше відпущених асигнувань.

Наведені приклади свідчать про те, що під час спроби виокремити принципи інституту виникає ризик «втрати» деяких визнаних і нормативно визначених галузевих принципів, так само як ризик довільного конструювання нових принципів.

Якщо виходити з того, що принцип права залежно від сфери дії впливає на всю систему права, на галузь або підгалузь, на значну кількість норм, які не можуть бути зведені до одного або декількох інститутів, то визначати його як принцип окремих інститутів або інституційний принцип не доцільно. Інакше такий підхід може помилково вказувати на обмеженість дії лише у межах інституту, що суперечить сформованому розумінню принципу права як фундаментальної категорії.

Наукове визнання сукупності (впорядкованої системи) правових норм, об'єднаних внутрішньою єдністю та регулюючих якісно своєрідну сферу відносин, галузю права супроводжується виділенням, активною науковою розробкою, прийняттям науковим співтовариством і правовим закріпленням принципів нової галузі права.

Визнання групи норм правовим інститутом, субінститутом або навіть окремою правовою категорією не може бути поставлено в залежність від виділення в них узагальнень, які могли б бути названі принципами. Віднесення правових узагальнень до принципів права має здійснюватися з урахуванням обсягу регульованих відносин, з урахуванням правової поширеності й значущості. Правові узагальнення, визнані принципами права, мають перебувати на рівні галузі права, оскільки інші правові узагальнення складно віднести до принципів.

Фінансове право на рубежі ХХ–ХХІ століть не уникло необхідності відстоювати право на визнання як самостійної галузі права [3, с. 213].

Аналізуючи праці Л. К. Воронової, зазначимо, що вчена вказувала на необхідність розглядати фінансове право як галузеву (комплексну) систему, аргументуючи свою позицію наявністю ознак галузевої автономії у найбільш великих підгалузях – податкового та бюджетного права [4, с. 33].

Т. А. Латковська, досліджуючи сучасний стан та актуальні проблеми публічної фінансової системи, зазначає, що фінансове право – одна з публічних галузей права, які є на етапі

бурхливого розвитку. Зміна бюджетних відносин, створення системи державних позабюджетних фондів, поява нових видів державних боргових зобов'язань, формування принципово нової податкової системи вимагають від науки фінансового права переосмислення багатьох фундаментальних категорій, зміни структури минулих фінансово-правових інститутів [5, с. 52].

Домінантним підходом під час визначення природи фінансового права і його системи є підхід, який визнає фінансове право самостійною галуззю права і затвердив податкове та бюджетне право як його підгалузі. Л. К. Вороною були виділені принципи окремих інститутів фінансового права, принципи фінансової діяльності, принципи фінансового контролю.

Визнання науковим співтовариством бюджетного права й податкового права підгалуззями одночасно з виділенням і розробкою їх принципів відбулося. На початку 2000-х рр. М. П. Кучерявенко вказав, що головним інститутом фінансового права, безсумнівно, є інститут бюджетного права, одночасно зазначаючи, що недавнім часом бюджетне право як найбільш великий підрозділ фінансового права іменується його підгалуззю. Через десятиліття розуміння бюджетного права як підгалузі перестало бути дискусійним. Деякі фінансово-правові інститути настільки великі й об'ємні, що виділяються в підгалузі права: бюджетне право; податкове право; банківське право.

Окремі вчені підтримували визначення бюджетного права як підгалузі фінансового права, водночас називаючи необґрунтованими висловлювання про можливість виокремлення з фінансового права його підгалузей і деяких інститутів як самостійних галузей права.

Бюджетне право з урахуванням значущості й обсягу нормативних актів, що регулюють бюджетні відносини, традиційно визнається підгалуззю фінансового права. Водночас наявність принципів бюджетного права як системи головних положень дає змогу виокремити бюджетне право як підгалузь. В інших галузевих юридичних науках розробляються принципи окремих підгалузей, наприклад у цивільному праві – принципи речового права, принципи зобов'язального права.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що виокремлення та дослідження принципів права на рівні підгалузі, на рівні бюджетного права є обґрунтованими.

Доцільно розглядати принципи бюджетного права як підгалузеві принципи, оскільки вони впливають на значний обсяг регульованих

відносин, мають правову поширеність, притаманні бюджетному праву, є значущими.

Значущість принципів бюджетного права підтверджується тим, що вони належать до основоположних, утворюючих систему категорій цієї підгалузі, дозволяють обґрунтувати цілісність бюджетного права.

2. Система принципів бюджетного права

Визначаючи сферу дії принципів бюджетного права, потрібно відштовхуватися від суспільних відносин, що становлять предмет регулювання відповідної підгалузі. Коло цих відносин відображається в поняттях бюджетного права, запропонованих доктриною [6, с. 420].

Бюджетне право – це сукупність фінансово-правових норм, що регулюють суспільні відносини з організації бюджетної системи України, визначення складу та порядку розмежування доходів і витрат у бюджетній системі, бюджетну компетенцію держави та місцевих утворень, бюджетний процес. Бюджетне право можна розглядати як сукупність фінансово-правових норм, що регулюють бюджетні відносини, відносини з приводу формування, розподілу та використання державного та місцевих бюджетів, з приводу формування державних позабюджетних фондів.

Норми бюджетного права встановлюють бюджетні повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування, регламентують бюджетний устрій України, систему доходів і видатків, збалансованість бюджетів, регулюють бюджетний процес в Україні, встановлюють відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Наукою бюджетного права запропоновані різні варіанти угруповання суспільних відносин, що становлять предмет бюджетного права. Відштовхуватися потрібно від угруповання бюджетних відносин, закріпленої в Бюджетному кодексі України, хоча вона виглядає доволі спрощеною [7].

Доцільно виокремити в предметі бюджетного права групи суспільних відносин, що виникають: у процесі формування доходів бюджетів бюджетної системи України та бюджетів державних позабюджетних фондів; у процесі здійснення видатків бюджетів бюджетної системи України та державних позабюджетних фондів; при регулюванні державного боргу, здійсненні й обслуговуванні державних запозичень; пов'язані зі здійсненням бюджетного процесу, визначенням правового статусу учасників; пов'язані зі здійсненням бюджетного контролю, застосуванням бюджетних заходів примусу за порушення учасниками бюджетного процесу бюджетного законодавства.

Часто під час класифікації суспільних відносин, що формують предмет бюджетного права, в самостійну групу виокремлюються міжбюджетні відносини. За економічною сутністю вони є на стику доходів і видатків бюджетів різних рівнів, відповідно, у наведеній класифікації поглинаються відповідними групами відносин. Водночас вони цілком обґрунтовано могли б бути виокремлені в самостійну групу, оскільки, на наш погляд, вони важливі для України як держави унітарного типу, доволі об'ємні й стійкі, щоб визначатися як інститут бюджетного права.

Окресливши в загальному вигляді сферу дії принципів бюджетного права через наведену класифікацію суспільних відносин, що становлять предмет бюджетного права, потрібно зазначити, що в теорії бюджетного права є дискусійними окремі питання, здатні вплинути на склад цих відносин. Приміром, із урахуванням зміни законодавства висловлювалася думка про необґрунтованість включення фізичних осіб і організацій (за винятком казенних установ) до суб'єктів бюджетного права, необхідність обмежуватися виключно публічно-правовими утвореннями, державними і комунальними органами, казенними установами.

У доктринальному визначенні бюджетного права вказується сфера дії характерних йому принципів.

Бюджетне право може бути визначено як підгалузь фінансового права, ієрархічно організована впорядкована система правових норм, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин, що формуються з приводу бюджетної діяльності публічно-територіальних утворень в Україні.

Принципи, будучи однією з основних категорій бюджетного права, найбільш повно відображають важливі риси, дозволяють охарактеризувати зміст і властивості як впорядкованої системи норм, що регулюють суспільні відносини в сфері формування, розподілу та використання централізованих фондів публічних грошових коштів – бюджетів бюджетної системи України.

Поняття і система принципів бюджетного права, незважаючи на інтерес дослідників, є актуальною доктринальною проблемою.

Наприклад, із погляду на дослідження Д. В. Коробцової, під принципами бюджетного права слід розуміти основні та керівні ідеї, виражені у виді правових положень, вони визначають зміст бюджетно-правового регулювання, є в багатьох випадках вищим критерієм правомірності поведінки учасників бюджетних правовідносин, бюджетно-правових норм, бюджетних законоположень

(елементи, з яких складаються тексти законів, інших нормативно-правових актів) [8, с. 10–11].

У навчальній літературі під принципами бюджетного права розуміють теоретично обґрунтовані та нормативно закріплені основні засади (ідеї, вимоги) сутності бюджетного права, складові головного змісту, що визначають загальну спрямованість правового регулювання бюджетної діяльності держави та місцевих утворень на досягнення поставлених цілей і завдань. Варто зазначити, що деякими авторами під час розгляду базових питань бюджетного права (поняття, предмет правового регулювання, метод правового регулювання, джерела) замість характеристики принципів бюджетного права дається характеристика принципів бюджетної системи.

Принципи бюджетного права можуть бути визначені як основані на визначених суспільством цінностях, нормативно закріплені основні вимоги, які визначають особливості організації бюджетної діяльності публічно-територіальних утворень, бюджетно-правове регулювання та реалізація яких забезпечує стабільність формування, функціонування та розвитку бюджетного права.

Можливість виокремлення системи принципів бюджетного права відбувається з базової властивості права – системності. Однак у доктрині система принципів бюджетного права авторами розглядається по-різному. Слід визнати, що це є наслідком дискусійного характеру системи і змісту принципів права взагалі та фінансового права зокрема.

Правознавці істотно розходяться в поглядах на систему принципів права, навіть якщо брати групу загально принципів, керуючись під час її побудови міркуваннями переважно суб'єктивного порядку, чіткого уявлення про систему правових принципів немає у законодавця.

У доктрині запропоновані різні класифікації принципів бюджетного права. Наприклад, О. П. Гетманець, Д. В. Коробцова виокремлюють у системі принципів бюджетного права: загальногалузеві принципи; принципи, встановлені іншими галузями права (наприклад, конституційним правом, адміністративним правом), але мають значення для регулювання бюджетних відносин; спеціальні принципи [9, с. 39–40].

До спеціальних принципів бюджетного права належать принципи фінансового права, що мають безпосереднє значення для підгалузі – бюджетного права. Галузеві принципи відображають особливості всієї галузі, а окремі її елементи (в цьому випадку підгалузь –

бюджетне право) не можуть виключатися зі сфери їх дії або визнаватися елементами, на які той чи інший галузевий принцип діє опосередковано або має для них опосередковане значення.

Тим часом до групи принципів, встановлених іншими галузями права, що мають значення для регулювання бюджетних відносин, належать, скажімо, принцип поділу влади, єдність грошової системи, традиційно вказуються в фінансово-правовій літературі як принципи фінансового права. У зв'язку з установчим характером Конституції для правової системи України значній кількості норм конституційного права надається установчий відтінок, насамперед принципам конституційного права. Загальноправові принципи переважно закріплені в нормах конституційного права. Такий стан не є відмінною рисою правової системи.

Стосовно фінансового права прикладом може слугувати принцип унітарності, який, будучи закріпленим у Конституції України, реалізується в фінансовому праві, на наш погляд, його логічніше віднести до загальних принципів.

О. В. Батанов зазначає, що адміністративно-територіальний устрій унітарної держави традиційно ґрунтується на певних принципах, тобто керівних засадах, що визначають сутність і зміст цього інституту державного ладу, як правило, закріплюються в конституції та законах. Загальноприйнято, що адміністративно-територіальний устрій унітарної держави ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території; поєднання централізації і децентралізації у здійсненні публічної влади; збалансованості та соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням історичних, економічних, екологічних, географічних, демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій, наявності в учасників фінансової автономії, не обумовленої очікуванням фінансування від центрального органу, дійсної можливості розпоряджатися фінансовими ресурсами, можливості визначати витрати без схвалення центральної влади [10, с. 23].

На нашу думку, система принципів бюджетного права впорядкована. До неї входять загальноправові, конституційні і галузеві принципи фінансового права, що впливають на норми бюджетного права. Але доцільно виокремити спеціальні принципи бюджетного права, які надають унікальність і відособленість. Останні, своєю чергою, поділяються на пов'язані групи: принципи встановлення витрат і доходів бюджету; принципи форму-

вання бюджетної системи; принципи організації бюджетного процесу.

Потрібно зазначити, що в доктрині склад принципів фінансового права відрізняється залежно від теоретичних поглядів автора. З огляду на дискусійність цього питання, вважаємо, кожній галузі права притаманні загальні для галузей основні принципи права, міжгалузеві принципи і принципи, що стосуються цієї галузі права, наявність яких обумовлено регульованими суспільними відносинами (предметом правового регулювання).

Висновки

Бюджетне право є елементом системи фінансового права. Система принципів, що діють у бюджетному праві, аналогічна системі принципів фінансового права з тією різницею, що до них додається група спеціальних принципів.

Ці принципи можуть бути названі власними, оскільки діють тільки на бюджетні правовідносини, мають унікальну правову поширеність і зовні нормативно виражені в бюджетному законодавстві у виді принципів бюджетної системи України.

Система принципів бюджетного права охоплює: загальні принципи права, характерні всій правовій системі; міжгалузеві принципи, властиві фінансовому праву, всі елементи цієї галузі права; принципи, притаманні лише фінансовому праву і поширюються на всі елементи вказаної галузі права; принципи, характерні лише бюджетному праву, власні принципи, що поширюються на всі елементи даної підгалузі та нормативно виражені в бюджетному законодавстві як принципи бюджетної системи України.

Список використаних джерел

1. Фоменко Ю. О. Правове регулювання бюджетного процесу в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. : 12.00.07. Ірпінь, 2019. 22 с.
2. Фетіщенко Є. М. Міжнародний досвід планування видатків державного бюджету та можливості його використання в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 126–131.
3. Джурук Н. Порівняльна характеристика системи фінансового права ФРН і України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 213–217.
4. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник. К. : Прецедент, 2006. 438 с.
5. Латковська Т. А. Сучасний стан та актуальні проблеми публічної фінансової системи. *Lex Portus*. 2019. № 4 (18). С. 42–61.
6. Правова доктрина України : у 5 т. Т. 2 : Публічно-правова доктрина України / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, М. П. Кучерявенко та ін ; за заг. ред. Ю. П. Битяка. Х. : Право, 2013. 864 с.
7. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50–51. Ст. 572.
8. Коробцова Д. В. Визначення та ознаки принципів бюджетного права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 150–154.
9. Гетманець О. П., Коробцова Д. В. Принципи бюджетного права України : монографія. Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. 268 с.
10. Батанов О. В. Унітаризм як політичний та правовий феномен: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Вісник ДонНУ імені Василя Стуса*. 2019. № 1. С. 20–23.

References

1. Fomenko, Yu. O. (2019). Pravove rehulyuvannya byudzhethnoho protsesu v Ukrayini [Legal regulation of the budget process in Ukraine]. Irpin', 2019. 22 s [in Ukr.].
2. Fetishchenko, Ye. M. (2019). Mizhnarodnyy dosvid planuvannya vydatkiv derzhavnoho byudzhetu ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v Ukrayini [International experience in planning state budget expenditures and the possibility of its use in Ukraine]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid (Investments: practice and experience)*, 16, 126–131 [in Ukr.].
3. Dzhuruk, N. (2019). Porivnyal'na kharakterystyka systemy finansovoho prava FRN i Ukrayiny [Comparative characteristics of the financial law system of Germany and Ukraine]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i parvo (Entrepreneurship, Economy and law)*, 3, 213–217 [in Ukr.].
4. Voronova, L. K. (2006). Finansove pravo Ukrayiny [Financial law of Ukraine]. Kyiv: Precedent [in Ukr.].
5. Latkovs'ka, T. A. (2019). Suchasnyy stan ta aktual'ni problemy publichnoyi finansovoyi systemy [Current state and current problems of the public financial system]. *Lex Portus*, 4 (18), 42–61 [in Ukr.].
6. Pravova doktryna Ukrayiny [Legal doctrine of Ukraine]: u 5 t. T. 2 : Publichno-pravova doktryna Ukrayiny / Yu. P. Bytyak, Yu. H. Barabash, M. P. Kucheryavenko ta in ; za zah. red. Yu. P. Bytyaka. Xarkiv: Pravos [in Ukr.].

7. Byudzhetnyy kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. № 2456-VI [Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine of July 8, 2010 № 2456-VI]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. 2010. № 50–51. St. 572 [in Ukr.].
8. Korobtsova, D. V. (2018). Vyznachennya ta oznaky pryntsyviv byudzhetnoho prava Ukrainy [Definitions and features of the principles of budget law of Ukraine]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i parvo (Entrepreneurship, Economy and law)*, 11, 150–154 [in Ukr.].
9. Hetmanets', O. P., & Korobtsova, D. V. (2017). Pryntsyvy byudzhetnoho prava Ukrainy [Principles of budget law of Ukraine]: KH.: Kharkivs'kyy natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav [in Ukr.].
10. Batanov, O. V. (2019). Unitaryzm yak politychnyy ta pravovyy fenomen: vitchyznyanyu ta zarubizhnyy dosvid [Unitarianism as a political and legal phenomenon: domestic and foreign experience]. *Visnyk DonNU imeni Vasylya Stusa (Bulletin of Vasyl' Stus Donetsk National University)*, 1, 20–23 [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 31.08.2020

прийнята до друку 26.11.2020

The article: is received 31.08.2020

is accepted 26.11.2020